

Štev. 10.

Leto 8.

Izhaja dvakrat na mesec.

Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Odklanjamo delavski pravilnik — zahtevamo pravico soodločanja!

V zadnjem »Železničarju« smo objavili glavne spremembe novoga delavskega pravilnika, ki je stopil v veljavo z 20. majem 1933. Skoraj iz vseh podružnic smo dobili odločne izjave, da je ta pravilnik za delavce nesprejemljiv, ker še bolj poslabšuje že itak bedni položaj delavstva. Delavstvo povsod enodušno obsoja predstavnike organizacije nacionalnih železničarjev, ki so pri sestavi pravilnika sodelovali bodisi direktno v komisiji, odnosno, ki so na podlagi osnutka, ki ga je zveza dobila od ministra saobračaja, izdelali take protipredloge, da je pravilnik neizvedljiv, ako se hoče delavstvu zagotoviti vsaj najskromnejšo eksistenco.

Delavstvo odločno odklanja neke vrste uzakonjenje brezplačnih dopustov, ki so se začeli sedaj, zlasti pri progovnih sekcijah še točneje izvajati. Enako odločno odklanja poslabšanje predpisov o starostnem zavarovanju ter nepriznanje stalnosti onim delavcem, ki so prišli na železnico starejši od 33 let, dasi so to stalnost že prej uživali. Kaj jim pomaga, če imajo pravico na dopust, če pa so pri progovnih sekcijah lahko izpostavljeni vednim redukcijam in večjim brezplačnim dopustom. Novi pravilnik ne upošteva jasnih določb v naši državi obstoječih zakonov, zlasti ne zakona o zaščiti delavcev, ne priznava pravih delavskih zaupnikov in izroča v disciplinskem postopanju delavca načelniku.

Draginja je zadnje čase zelo narasla, kar se čuti ne samo pri obleki in stanovanju, marveč tudi pri ostalih življenjskih potrebščinah in za to zre delavstvo z obupom v bodočnost, ker je novi delavski pravilnik za 10% znižal prejemke napram pravilniku iz l. 1930 in smo prišli sedaj tako daleč, da znaša začetna plača delavca na dan le 19,80 Din, torej niti ne Din 2,50 na uro, odnosno začetna plača profesionista le Din 23,40, ali na uro manj kot 3 Din. Te plače so nizke in jim ni najti primera v nobeni privatni industriji, ter bodo imele za posledice popolno fizično in tudi moralno propadanje delavstva.

Naš Savez je smatral za dolžnost, da ob 12. uri opozori merodajne činitele, da prenehajo s takim sistemom štednje in saniranja železnic, ako nočejo, da bodo prišle železnice v tak položaj, iz katerega ne bo več nobenega izhoda.

Smatrali smo za svojo dolžnost, da smo o velikih krivicah, ki se gode ravnodelavstvu pri državni železnici, obvestili ne samo pristojno Ministrstvo in Generalno direkcijo, marveč tudi ostala Ministrstva, narodno skupščino, pretežno večino narodnih poslancev in senatorjev, ker je njihova dolžnost, da se zavzamejo za rešitev delavskega vprašanja in tako odvrnejo od sebe odgovornost za posledice, ki bodo nastale, ako se delavstvu ne zagotovi najnujnejše potrebne eksistenčne minimuma.

Uvidevamo, da se nahajajo državne prometne ustanove v skrajno slabem položaju, da je izhod izredno težaven in da po tej poti, po kateri se danes izhod išče, samo vedno globlje padamo.

Zavedamo pa se, da imamo poleg pravice izvajati odločno kritiko nepravičnega postopanja, tudi dolžnost, da pokazemo pot, ki zamore voditi k izboljšanju položaja in s tem v zvezi k ugoditvi upravičenim zahtevam delavstva.

Dokler so železnice pasivne in ker so železnice državna last, ne smejo dati svojega parka in osebja brezplačno na razpolago najrazličnejšim organizacijam in društvom, ker to prinaša milijonske izgube.

Nikake potrebe ni pri nas v Jugoslaviji, ko imamo komaj 10.000 km proge

v javnem prometu, da obstoja poleg Ministrstva saobračaja še ogromna Generalna direkcija ter je nujno potrebno, da se Generalna direkcija iz razlogov štednje in ekspeditivnosti delovanja državnih prometnih ustanov čim prej popolnoma ukine, a posameznim oblastnim direkcijam da se dá čim večjo samostojnost. Tak ukrep bodo pozdravili ne samo vsi železničarji, marveč tudi vsi gospodarski krogi, imel bo za posledico hitrejšo reševanje raznih zadev, upoštevanje lokalnih razmer, pojačanje prometa in veliko zmanjšanje izdatkov.

Nikake potrebe ni pri nas, da se za gotove funkcionarje uvajajo posebni penzijski predpisi in zadobi pravico na penzijo, ki znaša lepe tisočake mesečno, že po par mesecih, ter je dolžnost odgovornih činiteljev, ki se vedno pozivajo na izredno težaven finančni položaj, v katerem se naša država nahaja, da razveljavijo vse take zakone in odrede pravico na penzijo prav vsem državnim uslužbencem in funkcionarjem šele po določeni dobi let, t. j. po 10 letih, a vse dosedanje izjeme (izvzemši nezgode) ukinejo.

Gospodarja, ki se nahaja v finančnih težkočah in kljub temu razmetava denar za razna darila in volila, se lahko spravi pod skrbstvo, da se prepreči propast družinskega imetja in izvede sanacijo družinskega gospodarstva. Tudi pri državni upravi obstojajo razne institucije, ki pazijo na vse finančne operacije, to dela zlasti Glavna kontrola, a tudi dolžnost poslancev in senatorjev je, da pri sestavih proračunov pazijo na to, da se iz državnega proračuna, zlasti, ako je težko najti kritje za nujno potrebne izdatke, ne vrtirajo nikakoli zneski za podpore najrazličnejših društev.

Stojimo na stališču, da ima vsak državljan pravico udeleževati se v kateremkoli legalno priznanem društvu ali organizaciji, da pa je potem tudi njegova dolžnost, da skrbi za lastnimi fizičnimi sredstvi za obstoj in razvoj društva, kateremu pripada. Društva, ki se z lastnimi sredstvi ne morejo vzdrževati, dokazujejo, da so ali nepotrebna ali pa da njih funkcionarji nimajo zadosti organizacijske zmožnosti za povzdigo društva in zbiranje sredstev. Smatramo, da bi bil edino pravilen in logičen ukrep preden se pristopi k najmanjši redukciji že itak nizkih prejemkov drž. uslužbencev, da se izvrši štednja in to radikalna štednja pri vseh izrednih izdatkih in podporah.

Še dosti je poti, ki vodijo k sanaciji težkega položaja in ki bi se pri nekotiko dobre volje dali izvesti. Izjavljamo, da hoče delavstvo sodelovati pri reševanju vseh onih zadev, ki se njega tičejo ter smo uverjeni, da bi tako sodelovanje prav kmalu pokazalo prav lepe uspehe.

Pri tem, ko apeliramo na vse one činitele, ki odgovarjajo za današnjo upravo, da posvete vprašanju železniškega delavstva največjo pažnjo, jih tudi pozivamo, da spremene končno svoje stališče ter pozovejo na sodelovanje predstavnike delavskih strokovnih organizacij.

Dužnost

svakoga člana saveza je, da pridobije bar jednoga novoga člana!

Savez železničarjev za definitivno izdelavo delavskega pravilnika.

Čim je bil objavljen delavski pravilnik, je Savez železničarjev ugotovil, da komisija za izdelavo pravilnika prav za prav ni upoštevala skoraj nobenega izmed po našem savezu stavljenih protipredlogov, marveč je kljub temu, da je delala skoraj dve leti, zbrala samo dosedanje predpise in jih skupno objavila pod imenom »Pravilnik za delavce« v Službenih novinah. Vse redukcije, ki so bile izvedene v času od 1. julija 1930 pa do leta 1933, so z novim delavskim pravilnikom uzakonjene in, ker so bili dosednji pravilniki nejasni, je nejasen tudi nov delavski pravilnik.

Savez železničarjev je podvzel takoj vse potrebne korake, da opozori na izredno težko stanje delavstva vse one, ki se že po svojem položaju morajo brigati za pravično rešitev delavskega vprašanja ter je postavil sledeče glavne zahteve:

1. Redigira naj se čimprej definitivni delavski pravilnik in to ob sodelovanju zastopnikov delavskih strokovnih organizacij ter vpoštevanju obstoječe socialno-politične zakonodaje.

2. Pravilno naj se reši vprašanje starostnega zavarovanja delavstva in določi službeno dobo za dosego polne penzije na enak način kakor je določena za nastavljenost osebe ter vračuna vsa leta članstva v prejšnjih penzijskih in provizijskih zavodih, za katera so delavci plačali prispevke v odgovarjajočih zneskih in valuti, brez doplačil.

3. Začetne plače za delavce vseh kategorij naj se določijo z upoštevanjem nujno potrebnega eksistenčnega minimuma ter na to uvede za nadaljna službena leta avtomatično napredovanje.

4. Uvede naj se avtonomija bolniškega fonda in avtonomija penzijskega fonda pri paritetni upravi.

5. Da se zagarantira osemurni delovnik ter ukrene vse potrebno za ukinitje brezplačnih dopustov.

Zvezarji in novi delavski pravilnik.

Stara taktika zveze je, čim izide kak nov pravilnik ali zakon, da vse dobre strani dotičnega pravilnika pripisuje delu zveze, kar pa je v kakih odredbah slabega, je po njenem mnenju krivda saveza, ker ni preprečil vseh slabih strani.

Taka agitacija je najlažja, vendar upamo, da so jo sedaj po uveljavljenju zadnjega delavskega pravilnika spregledali prav vsi železničarji in da v bodoče ne bodo šli več na lim zvezi. V kolikor pa posamezni železničarji niso točno poučeni o delovanju zveze zlasti z ozirom na novi delavski pravilnik, hočemo s par citati iz glavnega glasila zveze pojasniti delovanje zveze.

Dne 1. novembra 1932 je Glasnik železničara in brodarja objavil:

»U starom pravilniku pojavili su se izvesni nedostaci, koje je trebalo u interesu službe i radnika što pre ukloniti. Naše udruženje uložilo je trud i volju i izradilo je obširnije primedbe na taj pravilnik. G. ministar uvideo je opravdanost naše molbe i obrazložio komisiju, koja je radila skoro dve godine i pre kratkog vremena definitivno je završila rad na radničkom pravilniku. Kada smo saznali, da je pravilnik završen, umolili smo g. ministra, da nam odobri kopiju projekta pravilnika, da bi na ovaj projekt mogli dati svoje primedbe. G. ministar izašao je našoj želji na susret i odobrio nama projekt novog radničkog pravilnika, na kojega smo stavili sve primedbe te se nadamo, da će saobraćajna ustanova učiniti sve, da naše primedbe budu prihvaćene.«

Od posameznih funkcionarjev je centrala saveza že dobila odgovore, od katerih objavljamo nekatere v informacijo članstvu:

Gospod minister socialne politike in narodnega zdravja Pucelj je potrdil prejem predstavke saveza glede rešitve najnujnejših potreb železniškega osebja ter izjavlja:

»Uvidevam težaven položaj osebja železničarjev, vendar morate upoštevati, da se tudi naše državne železnice bore z največjimi težkočami, tako da morajo na vsak način gledati, da ne pridejo v stanje iz katerega ne bi mogle najti več izhoda.« Dr. Milan Metikoš, narodni poslanec iz Gline je odgovoril:

»Primio sam Vaš list od 27. maja. Stvar sam prostudirao te ću je držati u evidenciji i zgodnom prilikom interveniraću po tom pitanju. Hvala na informacijama.«

Narodni poslanec direktor Anton Krejči je odgovoril:

»Potrijujem prejem Vašega cenj. dopisa ter se bodem potrudil pri prvi priliki upravičene želje delavcev in profesionistov, zaposlenih pri državni železnici, na merodajnem mestu — tako kakor so — orisati, saj so mi te razmere dobro poznane in bi sam želel, da se izboljšajo v prid železničarju.«

Radnička komora v Beogradu nam je sporočila, da je upravni odbor komore na svoji seji konstatiral, da vsebuje novi delavski pravilnik predpise, ki so protivni zakonu o zaščiti delavcev ter so vsled tega in tudi z drugimi odredbami interesi delavcev oškodovani. Vsled tega in ker delavski pravilnik ni bil dostavljen Delavskim zbornicam na mišljenje, se bo skušalo potom pritožbe pri kasacijskem sodišču doseči anuliranje, na kar bo komora vse ukrenila, da se novi pravilnik izda ob sodelovanju zastopnikov delavstva.

Gospodje so pozabili objaviti, kdo je bil vse v komisiji in koliko članov komisije je bilo istočasno včlanjeno v zvezarski organizaciji. V komisiji je bil celo sam predsednik zveze g. Gjurić, ki je istočasno načelnik v Generalni direkciji in se čudimo, kako da ta komisija, v kateri so bili v glavnem zastopani člani zveze, ni izdelala takega pravilnika, ki bi bil v interesu delavcev, marveč je zahteval, da naj dá minister kopijo pravilnika, na katerem so itak delali zvezarski člani, zvezi na vpogled, da stavi predloge proti delu svojih lastnih članov. Mi tega ne moremo razumeti in mislimo, da bo tudi sleherni delavec le težko razumel, kako je mogoče staviti predloge proti svojemu lastnemu delu in da ni čudno, če potem izide pravilnik, ki pomeni za delavce velik udarec.

Na IV. plenarni seji dne 16. decembra v Sarajevu je centralno vodstvo zveze poročalo:

»Po pitanju radničkog pravilnika podnosimo izvještaj, da su naše primedbe prihvaćene od strane komisije Ministarstva te se nadamo, da će pravilnik biti gotov na najkraće vreme.«

Dne 15. maja so objavili zvezarji na prvi strani svojega glasila pod naslovom »Potpisan je novi pravilnik o radnicima« daljši članek, v katerem ugotavljajo, da je bila definitivna redakcija pravilnika izdelana šele na podlagi pripomb, ki jih je stavila zveza in zlasti podčrtavajo, da so bile najvažnejše sledeče pripombe:

Naknadno plačilo prispevkov za penzijski fond delavcev naj se raz-

deli v čim več obrokov, da bodo delavci te naknadne prispevke lahko plačali z ozirom na težko ekonomno in materijalno stanje delavcev.

Nadalje naj se delavcem, ki bodo nastavljeni, vsaj prizna pravico na penzijo po delavskih predpisih.

Tako torej! Zvezarji so direktno briksirali zahtevo vsega delavstva, ki stoji na stališču, da je prispevke za starostno zavarovanje skozi desetletja plačevalo v zdravi valuti in v zadostni višini, da so njihovi fondii imeli milijonska premoženja in redno izplačevali pokojnine ter nikakor ne gre, da bi delavci za ves ta čas še enkrat plačali prispevke.

G. Gjurić, ki je načelnik v Generalni direkciji in ostali visoki funkcionari zveze seveda niso sprejeli tega upravičenega stališča delavstva, marveč so zahtevali le, da naj se naknadni prispevki razdele na čim več obrokov.

Vsak železničar ve, kako odločno borbo je vodil naš savez v interesu prav vseh železničarjev, da se doseže pri nastavitvi vračunanja delavske službe odnosno onih let, za katere je delavec vplačeval prispevke za penzijski fond, tudi za računanje penzije po predpisih zakona o državnem prometnem osebju. Stali smo na stališču, da se ima ta leta šteti v osnovo za pridobitev pravice na penzijo in temu primerno spremeniti zakon.

Zvezarska akcija je šla v drugem pravcu, in sicer, da naj se tudi delavcu po nastavitvi prizna pravico na penzijo po delavskem pravilniku, ako bi mu služba prestala preje, predno dovrši 10 let nastavljenega službe. Vsakdo bo uvidel, da je ta akcija, čeprav prinese malenkostno ugodnost par nesrečnejšem, na drugi strani velika ovira za uresničitev zahteve prav vseh železničarjev, ki zahtevajo, da se spoštujejo stare skozi desetletja uživane pravice in vračuna vsa leta članstva v delavskem penzijskem fondu avtomatično z nastavitvijo tudi za odmerjeno penzije kot nastavljenju.

Kot velik uspeh so raztrobentali zvezarji, da so znižani prispevki za penzijski fond ter da bo delavec plačal sedaj 4 Din mesečno, profesionist pa 7 Din mesečno manj, kot je plačeval doslej. Lepo pa so zamolčali posledice tega uspeha, to je, da bo delavec prejemal pri polni penziji letno 900 Din manj penzije. Če računamo, da bo delavec le pet let užival polno penzijo, bo oškodovan za 2770 Din. Pri delavcu n. pr., ki bo moral iti vsled bolezni že po 12 letih v pokoj, pa pomeni ta »uspeh« zvezarjev naravnost največji udarec. Za 12 let si prihrani vsled uspeha zvezarjev 576 dinarjev, če pa bo živel nato recimo še 20 let, pa bo izgubil na penziji 7000 Din.

SODRUG ALI SI ŽE PORAVNAL NAROČNINO!

Zato se noben delavec, ki ne tava v popolni temi, ne more strinjati z izjavo glavnega funkcionarja in predsednika zveze, ki je pred enim mesecem oficijelno izjavil:

Posebno ga veseli, da je minister saobračaja podpisal novi delavski pravilnik in je tako neumorno delo zveze kronano z uspehom ter upa, da bodo z novim pravilnikom popravljene vse krivice. Podčrtava razumevanje železniške uprave za socialni položaj delavcev, ki je, čeprav v tako težkih časih, mnogo naredila za obstoj delavcev.

Delavci brez razlike odklanjajo tako neumorno delo zveze ter odločno izjavljajo, da odrekajo visokim funkcionarjem zveze, ki delavskega položaja sploh ne morejo razumeti, pravico, da bi se predstavljali kot zastopniki delavstva.

Železničarji iz Maribora in okolice — pozor!

Priporočamo »Nabavljalno zadrugo državnih uslužbencev v Mariboru«.

Na željo več železničarjev iz Maribora in okolice, ki so že člani v naslovu navedene Nabavljalne zadruge objavljamo danes krajše poročilo o poslovanju te zadruge ter o ugodnostih, ki jih ta zadruga vsem svojim članom nudi.

V to zadrugo, ki ima svoj sedež v Mariboru na Rotovškem trgu št. 2, lahko pristopi vsak državni uslužbenec, torej tudi vsak železničar iz Maribora in okolice, dalje iz koroške proge, proge Maribor-Pragersko-Poljčane in proge proti Št. Ilju.

Vpisnina znaša 5 Din, delež pa le 100 Din enkrat za vselej.

Zadruga prodaja enako vse življenjske potrebščine ter vse druge predmete za osebno in hišno potrebo proti gotovini in na kredit ter so cene iste, v nekaterih primerih pa celo nižje, kakor v drugih Nabavljalnih zadrugah.

Zadruga dostavlja blago v Mariboru in bližnji okolici brezplačno na dom, enako dostavlja blago od 15 kg naprej na dom tudi izven Maribora na progi Maribor do vključno Konjice, dalje do Ruš in do Št. Ilja. Koncem leta izplačuje povračila v povprečnem znesku 5%, ter določa višino povračila občni zbor.

Posebno dobro pa je ta zadruga poskrbela za humanitarno stran in zlasti za podporo v slučaju smrti. Ustanovljen ima poseben dobrodelni fond, iz katerega dobi družina v slučaju smrti člana, odnosno član v slučaju smrti kakega družinskega člana izdatno podporo, ki znaša: v slučaju smrti člana zadruge 20%, ob smrti žene 15%, ob smrti zakonkega ali pozakonjenega otroka, ki je v oskrbi staršev pa 10% od povprečnega letnega nakupa v zadrugi. Odbor Zadruge pa sme odobriti še izredno podporo do največ 15% tudi v slučaju smrti staršev odnosno tasta ali tašče, ki je živela s članom najmanj eno leto pred smrtjo v skupnem gospodinjstvu. Edini pogoj za pridobitev podpore je,

Gospodje naj se že enkrat zavedajo, da dvem gospodarjem ne morejo služiti! Če imajo visoke položaje načelnikov v generalni direkciji in oblastnih direkcijah, služijo delodajalcu in ščitijo njegove interese (in to tudi dobro delajo, kar nam je dokaz baš novi pravilnik. Op. ured.). In na takih položajih ne morejo biti istočasno predstavniki delavstva in njegovi zaščitniki, ker če bi se res odločno potegnili za interese delavstva, bi jih delodajalec že davno pahnil iz njihovih stolčkov.

Delavci pa naj se že enkrat zavedo, da morajo prevzeti svojo usodo in odločanje o lastnih zadevah sami v svoje roke in naj vsled tega čimprej strnejo svoje vrste v močni delavski organizaciji, potom katere se bodo borili za boljšo bodočnost.

da kupuje član v zadrugi špecerijo in da ni od zadnjega nakupa pred smrtnim slučajem preteklo štiri mesece.

Poleg tega je v zadrugi uvedena še posebna samopomoč, v kateri plačuje vsak član za vsak smrtni slučaj po 2 dinarja in izplača zadruga v slučaju smrti člana odnosno njegove žene še posebej Din 3500 posmrtnine. Prispevkov po 2 Din za vsak smrtni slučaj pa ni treba članu plačevati med letom, marveč mu jih zadruga odtegne šele koncem leta povodom izplačila povračil. V letu 1932 je izplačala zadruga samo na rednih podporah iz dobrodelnega fonda 200.000 Din. — Leta 1932 je bilo 47 smrtnih slučajev, za katere so člani posebne samopomoči plačali skupno 94 dinarjev, ki se jim je odtegnil od povračil in tako tega plačila sploh niso občutili, a oni član, kateremu je umrla žena, je dobil posebej posmrtnino Din 3500.—

Članov je štela zadruga koncem leta 1932 skupno 2900 in rezervni fondii so dosegli že višino dva in pol milijona dinarjev.

Vse informacije lahko dobite, ako se obrnete na naslov: Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev, Maribor, Rotovški trg 2.

Opozarjamo na to zadrugo vse organizirane sodruge v Mariboru in okolici ter Pragerskem, ker se bodo v tej zadrugi počutili daleko bolj kot zadrugarji z enakimi pravicami.

ZAHVALA.

Podpisani Kos Ant., kotlar drž. žel., se zahvaljujem Nabavljalni zadrugi drž. uslužbencev Mariboru, ki mi je takoj ob prijavi smrtnega slučaja v moji rodbini izplačala posmrtnino v znesku 3624.— dinarjev.

Kos Anton
kotlar, Maribor.

Iz zvezarske torbice.

Železniška slava.

Oblastna uprava iz Beograda je proslavila v imenu svojega članstva slavo dne 3. junija 1933.

Domačin slave je g. Nikola Gjurić, načelnik finančnega oddelka generalne direkcije.

Spored: Ob 10. uri rezanje kolača. Igra železničarski jazz.

Za to slavo je ministrstvo odobrilo vsem nastavljenecem, kolikor le služba dopušta, dopust cel dan, delavci pa naj delajo le 3 ure.

(Vprašamo, kakšno plačo pa dobe oni delavci, ki so delali vseh 8 ur. Vprašamo, kakšno plačo dobe oni delavci, ki na ta dan sploh niso smeli delati, ker nastavljenici na direkcijah in v pisarnah so dobili brez vsega plačo. Op. ured.)

Zveza in kolkovanje prošelj za dopust.

Generalna direkcija je uvedla proti jasnim določbam zakona kolkovanje prošelj za dopust, ako izrabí železničar dopust v več kot dveh obdobjih.

Končno se je v tem vprašanju zganila tudi zveza. Na centralni seji dne 14. maja je bilo sklenjeno:

Glede vprašanja plačanja takse na prošnje za dopust se pooblasti ljubljansko oblastno upravo, da izdela obrazloženo predstavko in jo pošlje centralni upravi v Beograd, ki bo o tem vprašanju dalje ukrepala.

Pa recite, da nima zveza dobrega Amtsschimmela in da njeni uspehi niso utemeljeni!

Program kongresa UJNZB v Zagrebu.

Ministrstvo je za zvezarski kongres, kot običajno, odobrilo šest dni izrednega dopusta, nadalje prosto vožnjo za kongres, kot za izlete na Plitvička jezera in je bil program tega kongresa sledeč:

Dne 9. junija 1933 v posvetovalnici direkcije drž. žel. v Zagrebu seja lige slovanskih nacionalnih železničarskih organizacij.

Dne 10. junija: ob 9. uri delegatska konferenca; od 15. do 19. ure nogometni turnir na igrišču HASK-a; ob 20.30 pevski koncert.

Dne 11. junija: ob 9. uri dopoldne kongres; od 15. do 19. ure zopet nogometne tekme; ob 20.30 svečani banket v hotelu Esplanade z vojaško godbo. Kdo je smel prisostvovati banketu in pod kakšnimi pogoji, je odredila zveza v Zagrebu.

Dne 12. junija: Izlet na Snažak in na Plitvička jezera.

Kakor vidimo iz programa, je bilo določeno za kongres skupno pet ur, nato pa je bilo dobro preskrbljeno, da so se »gospoda delegati« lahko oddahnili od trudapolnega dela za interese železničarjev.

Važna izjava g. načelnika Gjurića.

Na konferenci slovanske lige je gospod Gjurić zlasti izrazil željo, da bi se v kratkem njihovi ligi priključili tudi ruski železničarji! Oho, gospod Gjurić, odkod pa ta preorientacija? Saj so vaši člani še nedavno sipali ogenj in žveplo na ruske organizacije.

Iv. Vuk:

Bliski v senci življenja.

(Nadaljevanje.)

Vidite, nekega večera, ko sem se vrnil iz tovarne, me primé za roko moja hčerka. Deset let ji je in v šolo hodi. Otroška mehko njene roke me je sladko pobožala.

»Kaj bi rada, hčerkica,« sem jo vprašal in stisnil k sebi.

»Očka,« je rekla in me gledala. »Poglej!«

Pokazala mi je čevlje, ki jih je imela na nogah.

»Saj vidiš, očka, sneg je, a podplatov ni. Tudi usnje je vse luknjasto.«

Megleno mi je postalo v očeh. Veste, kdor nas, ki delamo in stradamo natančno ne pozna, ta si ne more predstaviti, da je v naših prsih tudi bolečina, da so v naših grlih tudi solze. Mi jih namreč skrivamo.

Objel sem hčerko in nisem mogel spregovoriti besedice. Šele čez trenotek sem rekel:

»Oh, da, nove čevlje boš morala dobiti.«

Pa se je oglašil fantek. Osem let mu je.

»Očka, pa še meni. Glej tudi luknja.«

Poleg vsega obupa, ki gomazi po prsih, mora človek narediti vesel obraz, samo da svoje mladike, ki jih ljubiš, ki so ti kot nekakšen sončni žarek, ne ožalostiš, ker so itak povsod in neprestano prikrajšani. Zato sem rekel glasno in krepko:

»Da. Nove čevlje dobita!«

Poskočila sta, se me oklenila in brbljala sam ne vem kaj vse. Zakaj v mojih možganih se je vzpenjalo vprašanje, ki je mrzlo govorilo:

Kaj res? ... Čevlje dobita? ... Kje jih pa vzameš?«

In v meni se je nekaj upiralo in kljubovalno odgovarjalo:

»Kaj res?... Čevlje dobita?... Kje jih pa vzameš?«

kjer se vsak dan izdela ogromno število čevljev? ... A za otroka, ki sta bosa, in hodita v šolo, sedaj, pozimi, pa bi dveh parov čevljev ne zmogetl?«

Prenehaj je in gledal na tla.

Nisem ga hotel vznemirjati. Pogledal sem na uro.

»Hudiča,« sem dejal polglasno in se ogledal. Vlak, na katerega sem hitel, je že odpeljal. »Kako vraga, sem se mogel zadržati?«

Nejevolja me je pograbila. Hotel sem pikro pripomniti, da nimam časa poslušati, kar je rekel:

»Gotovo sem vas zadržal. Sam ne vem, kako da sem se spustil v tak pogovor. Ali je bil vzrok ta, da sem se razveselil prvega človeka, ki svobodno koraka po cesti in ki sem se zaletel vanj, ko so odmaknili zid in ograje?«

Zamahnil sem z roko:

Sedaj je že, kar je. Ne mudi se mi več... No, kako je bilo potem? Ste otrokoma čevljčke naredili?«

Trpko se je nasmehnil:

»Da. Sem... Vso tisto noč sem spal z mislijo o čevljih. In tista misel je bila kakor gora in mi je stiskala prsi, da so se mi sanjale same obupne stvari.

»No, kratko: čevlje sem naredil. To se pravi, vzeli sem jih v tovarni.«

»Ukradel,« sem rekel in čutil sem, da so se mi izbuljile oči.

»Tako pravijo tistemu delu, ki ga človek naredi, če vzame v nujni potrebi ali takorekoč v obupu iz ogromnega kupa.« je odgovoril. »Plačati nisem imel s

čim, ker tistih 35 dinarjev in 50 par na dan, za nas vseh šestero, ni dovoljevalo, da bi plačal. In da boste vedeli: Nisem jih še prinesel domov, otroka jih še nista videla, še manj pa obula, so me zgrabili. Ko sem stopil s tovarne na cesto, so me zgrabili.«

»Kaj imaš,« so vprašali.

Nisem odgovoril, ker so mi že vzeli.

»A, tatvina,« so rekli in še danes čutim, koliko zadovoljstva in veselja je bilo v tistih besedah. Zakaj, bili so plačani, da pazijo, da mi, ki delamo v tovarni, od tistih izdelkov, pa četudi v skrajni sili, ne vzamemo drobca. In tista njihova plača je bila odvisna od čuječnosti. »Dobili smo ga,« so rekli zadovoljni. »Sedaj vemo, kdo krade.«

V meni pa je v tistem trenotku bilo, kakor bi mi kdo počasi rinil meč v srce. Pred očmi se mi je pojavila žena, otročička, ki čakata na čevlje, tovarna in — brezposelnost. In kaj sedaj?... Kdo je, ki bi v takem obupu povsod glavo?

Zamahnil sem, udaril, da je zahreščalo in udrihal, da mi je v prsih grmelo.

»In...« razširil je roke, da se je razgrnil plašč in se pokazale raztrgane in zmečkane hlače, ... zaprli so me. Sodnik me je izpraševal, obrazložil sem mu, pa je rekel:

»Zakon je tak! Krasti se ne sme. Vi ste pa še bili nasilni.«

»Otroka ne moreta v šolo,« sem rekel. »Dva para čevljev bi se tovarni ne poznalo.«

Ni me razumel. Saj mu tudi ni bilo mogoče razumeti. On ima vendar dobre čevlje in tudi lačnih otrok nima. A paragrafi so pisani tako, da je bolje pošteno in koristno, če od gladu umreš, da je bolje, če otrok

Iz oblasnih sekretarijata.

Novi radnički pravilnik.

O sadržanju novog radničkog pravilnika izvjestili smo u prošleme broju. On je u cjelini i u pojedinačnim odredbama lošiji od predhodnog pravilnika, radi čega željeznički radnici ne mogu s njim biti zadovoljni i moraju izjaviti, da će se svim silama zalagati, da se i ovaj pravilnik izmijeni na bolje. Naročito će nastojati, da ishode slijedeće izmjene:

1. da se plaće radnika povise na iznos faktičnih životnih potreba soglasno sa povećanom skupoćom namirnica, a istovremeno da se u cjelosti ukine sistem t. zv. »uvećanih plaća«, koji nije ništa drugo već bič za naganjanje;

2. da se kod prevodjenja na novi pravilnik ne smanjuju dosada imajuće zarade;

3. da se prestane sa otpuštanjem i penzionisanjem radnika, koji su navršili 60 godina, ako su još za rad sposobni;

4. da se potpuno ukinu »besplatni dopusti« i zajamči 8 satni rad za sve radne dane u mjesecu;

5. da se obustavi ustezanje prinosa za penzioni fond uz unatrag, koji treba da podmiri željeznica iz svojih sredstava, a istovremeno da se organizira paritetna uprava penzionog fonda na bazi pune autonomije;

6. da se vrijeme službovanja za radnika za postignuće pune penzije utvrdi sa najviše 25 godina na težem i sa 30 godina na lakšem radu;

7. da se poštuje Zakon o zaštiti radnika i u njemu predviđeni način biranja radničkih povjerenika i zaštite radničkih interesa;

8. da se svim željezničkim radnicima da puna sloboda organizovanja pod istim uslovima, kao i svim ostalim radnicima u zemlji.

I novi pravilnik, koji može postati dobar samo ako se izgradi na tim osnovama, treba da se izradi u sporazumu sa željezničkim radnicima, organizovanim u njihovim stručnim organizacijama.

Dopisi podružnica i povjereništava.

ZAGREB.

Nevolje radničkih radnika.

Novom pravilniku moraju slijediti i nova usrećenja; izdan je oglas, po kojem se saopćuje radništvu, da će u subotu raditi samo za vrijeme od 6 do 12 sati, odnosno svega 6 sati. Time se radničke zarade snižuju za 8 do 10 sati mjesечно, a to kod isplate svatko osjeća. Već do sada se dešavalo, da je radnik na prvoga dobio isplaćeno svega nekoliko dinara, a od sada biti će još gore. S ovim, izgleda, nije sve svršeno: kolaju glasine, da će se u buduće svetkovati

sve svece, velike i male, jer da budžetska sredstva ne dostaju za normalan rad. To znači, da će se radničke zarade sniziti za po još koji dan u mjesecu. — Kako će se sa ovako sniženim zaradama moći živjeti, o tome se malo vodi računa!?

Novi pravilnik ne samo da nije uklonio nepravde iz ranijeg pravilnika, već je stvorio uslove za nove, koje se, evo, primijeni. A šta na to kažu radnici?? Na žalost — ništa! Njih kao da se sve to i ne tiče. Pojedinci i u međusobnom razgovoru strahovito kukaju, dočim javno se vladaju kao da im teče med i mlijeko... Mjesto da pridju organizaciji i kroz nju porade na poboljšanju svojih radnih i plaćevnih odnosa, oni šute i trpe. Pogriješno je to drugovi! — Uz ovakvo vaše vladanje vaše patnje će se uvećati do očajanja. Dignite glave, organizujte se i borite se za svoj bolji život! To čine svi društveni redovi, to čine svi radnici u svijetu, pa to moramo učiniti i mi! Glave gore i u organizaciju!!

Nedolčan postupak sa starim radnicima.

Dne 26. maja o. g. saopćeno je svima radnicima, koji su navršili 60 godina starosti i stekli pravo na penziju, da im se otkazuje služba i da na dan 31. maja imaju predati sav svoj alat, jer ih se stavlja u penziju. Tako je postupljeno prema svima, bez obzira, da li su stekli pravo na punu penziju ili ne.

Ovaj postupak sa starijim drugovima teško se dojmio kao njih tako i sviju ostalih radnika. Penzionisanje uslijedilo je iznenadno i zateklo ih je potpuno nepripravne. Svaki od njih računao je, da će još neko vrijeme raditi i tako moći da oskrbi dijete školom i znanjem, u čemu je penzionisanjem onemogućen. Penzija je tako mala, da ne zadovoljava ni lične potrebe, a kamo li još potrebe ostalih članova porodice. Mladji radnici vide u ovom postupku jedan primjer, koji ih deprimira. U svakome se stvara utisak: zar ne će i smenom isto tako postupiti nakon 15—20 godina, kad me iscrpe? Čemu biti savjestan, marljiv i pouzdan, kad se s nama postupa kao sa nekakvim krivcima?

U interesu je same željeznice, da se ovakvih postupaka prema radnicima okani. Oni ne donose nikome koristi, već samo štetu. Zar mislite da je to korist, što ste te vrijedne »starce« skinuli sa budžeta? Nije gospodo! Kao aktivni radnici u radionici oni bi željeznici mnogo više koristili. Vaš postupak je napako gospodarstvo.

Još jedno iznenadjenje.

Na 2. o. m. afixiran je u našoj radionici oglas, da se 3. i 5. juna ne radi, dočim plaćenih dopusta odobravati se ne će.

I ovo je jedan postupak, koji stvara kod radnika zlu krv i oštećuje ih mate-

rijalno. Sve do izdanja oglasa radnici su sa 3. i 5. juna kalkulirali kao sa radnim danima i računali sa odgovarajućim zaradama. Kao s neba u rebra sve im je to oduzeto, stavljajući ih iznenadno pred gotov čin.

Na ovaj postupak moramo odgovoriti: **dobro, kad već naredjete, da se ne radi, a vi naredite i to, da se takav nerad redovno plati! Samo ovako može ovakav postupak postati opravdan.**

SISAK.

Novi radnički pravilnik izazvao je kod nas opće negodovanje. U nekim svojim odredbama on je osjetno nepovoljniji od ranijeg, a zarade je sveo na mjeru, gdje prestaje život, a nastupa glad. Svi faktori dobro znadu, da su cijene životnim potrebama poskočile za oko 20%, što znači, da nam se u takvim prilikama nije smjelo dirati u plaće, osim da ih se povisi. Novi radnički pravilnik ih je snizio. Mnogo hvaljena odredba novog pravilnika, da svaki radnik mora zaraditi najmanje 20 nadnica, demantirana je odmah, jer su svi naši sekcijiski radnici poslani na »besplatni dopust« kroz neodređeno vrijeme. To se čini u vrijeme, kad imade na pruži svestrano posla, a šta li će tek biti u zimi!?

Ove i još mnoge druge loše odredbe ovog pravilnika nisu nas oduševile. Jasno je, da se ni novi pravilnik ne će moći održati, jer stvara zlu krv, a time je štetan za željeznicu i za radnike. On će se morati mijenjati na bolje! Na tome treba živo da rade svi željeznički radnici na čelu sa svojim velikim i ujedinjenim Savezom.

Svojevremeno iznjeli smo žalbu, što matična ložionica u Zagrebu ne odobrava dopusta u smislu Zakona o d. s. o., već na osnovu neke naredbe, po kojoj se dopust odmjeruje po godinama službe poslije imenovanja. Sa ovom nepravdom praksom još se nije prestalo, ma da stanica Sisak svojem osoblju daje dopuste saglasno sa zakonom. Neka bi se ložionica ugledala u stanicu, koja je isto dio Jugoslavenskih državnih željeznica.

Na članak: »Čudo nevidjeno«.

Mi, sisački željezničari, mnogo smo zahvalni drugu, koji je pod tim naslovom svratio pažnju na karakter protagonista žutih, g. Sabljaka. Mi siščani se toga »revolucionera« i »internacionaliste« vrlo dobro sjećamo. Bio je »levičar« i grmio na sve, što nije bilo saglasno sa Lenjinovim tezama i Buharinovim evandjeljem. Drugovi Krekić, Pongračić, Pavičević itd. bili su za njega »reformisti«, »prodani buržoaziji«, »nacionalisti« itd., a jedini on, g. Sabljak, i još njemu slični »levičari« bili su čistunci. Jedini oni su se razumjeli u klasnu borbu i znali voditi sindikalnu politiku. On je sa svojim istomišljenicima tierao onamo, da je zaprijetila opasnost organizaciji i drugovima, koji su joj bili na čelu.

Kad je, uslijed njegove harange, dogustilo, g. Sabljak je izmijenio kaput: onog levičarskog je odbacio, a navukao sadašnji nacionalistički! Da li mu taj služi za plašt, pod kojim krije svoje ranije »levičarstvo«, to će vrijeme pokazati. Koliko ga mi siščani poznamo, on je jedan nestalan karakter i lahko je moguće, da ćemo ga sutra, kad opet naidje koja druga konjunktura, naći na drugoj strani. —

Ovih nekoliko redaka napisali smo radi toga, da g. Sabljak zna, da vodimo računa o njemu i o njegovom karakteru.

Sisački željezničari.

Sa industrijskih željeznica.

Položaj željezničara zaposlenih kod »Šipada«.

Djelovanje privredne krize, osjetilo se je i kod industrijskih željezničara, jer je rad ovih ovisan i usko povezan sa stanjem u drvenoj industriji, pošto služe u prvom redu preduzećima za prevoz sirovina iz šume do strugara. — U godini 1931/32 počela su gotovo sva industrijska preduzeća, koja posjeduju svoje vlastite željeznice, sa velikim pogoršavanjem položaja zaposlenog osoblja. U vezi sa tim pogoršavanjem pristupila su gotovo sva preduzeća velikim redukcijama osoblja, redukcijom prinađležnosti te uvadjanje besplatnih dopusta.

Veliko industrijsko preduzeće »Šipad« nije zaostalo u tom pogledu, nego je i ono pristupilo strahovitom pogoršavanju obaranjem ranije stečenih prava i prinađležnosti zaposlenom osoblju. — Ovo je jedino preduzeće, čiji je prosperitet i u današnjoj privrednoj krizi moguć i to iz razloga, što posjeduje svoju vlastitu prugu u duljini od 860 km, od koje za javni saobraćaj služi 390 km, dok ostali dio služi za prevoz balvana i drveta iz šume. To dokazuje i činjenica, da je u najvećoj privrednoj depresiji radilo sa veoma malo smanjenom aktivnošću, pošto je vlasništvo države i sva državna nadležstva rezanu gradju i gorivo drvo nabavljaju iz tog preduzeća.

Pored svih okolnosti, koje daju uslova za prosperitet, ovo preduzeće nije pristupilo sklapanju kolektivnog ugovora te regulisanju prava zaposlenom osoblju i do danas ne postoji nikakvo utanačenje, po kojem bi željezničari imali regulisana svoja prava. Istovremeno su im dužnosti s obzirom na to, što je pruga sa javnim saobraćajem, regulisane potpuno po propisima, koji važe za državne željeznice. Svako pogoršavanje položaja ovih željezničara diktira se sa »službenim nalozima«. Direkcija željeznica u Drvaru je jednim takvim »službenim nalogom« baš u doba, kad je bilanca pokazala jedan suficit od Din 1.900.000, diktirala sniženje

ne hodi v šolo, kakor pa da bi neznatno drobtino odvezl ogromni tovarni z ogromnega kupa, katere lastniki v pol uri porabijo za svojo udobnost več kakor pa sta vredna dva para čevljev. In pravica je taka, da svojina, čeprav si jo ti naredil, ni tvoja, nego tistega, kateremu si jo bil prisiljen narediti. Tudi to je tatvina, ali nosi olikano ime »dobiček« in zato se paragraf in pravica pred tem imenom spoštljivo odkrivata.

»Tam,« sunil je z glavo k ogromnim vratom, »sem namreč to spoznal. V tistem laboratoriju je bila ta beseda eksperimentirana, analizirana.«

Ko sem stopil med tiste, ki se jih analizira, so me vprašali:

— Zakaj?

Neprijetno me je zadelo tisto vprašanje. Zakaj nisem bil še vajen.

In oglašil se je eden izmed njih:

— Sramuje se še... Še ga obdaja atmosfera pravičnosti...

Potrepljal me je po rami:

— Žuljave roke imaš. Delal si, pa si vendar siromak. Gotovo si kaj vzel, kar je trdil drugi mehkih rok, da je njegovo?

Če sem rekel »da«, ali samo z glavo prikimal, ne vem. Vem pa, da se je tisti, ki me je potrepljal po rami, jezno nasmejalo:

— Poglej tistega tam!

Pokazal je na človeka, ki je sedel na postelji, gladko obrit, s podbradkom in na rokah ni bilo žuljev.

»Ali ga vidiš? Sem, k nam so ga vtaknili, kakor da smo si enaki. Teden dni so mu prisodili, ker je

pretepel neko delavko v svoji tovarni, da še zdaj leži v bolnici. Ni hotela poslušati njegove zahteve, pa jo je pretepel in pognal, a zaslužka ji ni plačal. Jaz pa sem dobil tri mesece, ker sem v pekarni vzel kruh. Zakaj sem ga vzel? Brezposeln sem bil, a štirje otroci so jokali lačni. Hudič, kaj se moreš pred jokajočimi otroci, ki so lačni, premagati, pa če je še paragraf tako trd? Pa sem ga vzel. Nikdo ne bi bil radi tega lačen, otroci pa bi se najedli; vidiš, pa so me zaprli.«

— Čevlje sem vzel, sem rekel.

— Čevlje?... Za koga?

— Za otroka, da bi lahko hodila v šolo. Zakaj, zima je.

— In so te zaprli?

Pokimal sem.

— Kaj pa sedaj?... Kako pa bosta sedaj hodila v šolo?... In kdo jima bo dal kruha?

Zabolelo me je. Komaj sem se vzdržal, da nisem omahnil. Tisti pa je nadaljeval:

— Ne vznemirjaj se!

Kaj vse to sitim mar? Samo da je paragraf, ki so ga zapisali, zadovoljen. Ti pa pogini ali živi, kaj jih briga. Par čevljev je več kot človek. Kot človek tvoje sorte namreč.

In še druge reči sem videl.

Neka banka je propadla. Hranilne vloge so zgubili vlagatelji. Mnogo jih je bilo, ki so vse svoje prihranke, pristradane prihranke izgubili. Upravni svetniki so prišli k nam. Vsi okrogli in siti, lepo oblečeni. Ko so pregledali postelje, na katerih bi morali prenočiti, so se zgražali:

— Nedolžni smo. Da je banka propadla, da so hranilne vloge zgubljene, kaj moremo mi za to? Kriza je povzročila to netočno plačevanje dolžnikov. Kako da nas zapirajo, in celo sem, med to tatinsko drhal...

Veste, tiho so govorili med seboj, a smo vseeno slišali. Vendar smo slišali. Spogledali smo se samo in v mislih vseh je bilo: »Drugačno, civilizirano ime ima njihova tatvina. Vložniki so izgubili svoje vloge, da, a kaj so ti gospodje krivi? Banka je kriva, njo naj zaprejo in obsodijo.«

In tako se je tudi zgodilo.

Izpustili so jih, nedolžne. Krivci so bili tisti, ki so hranilne vloge izgubili, ker — zakaj so jih nalagali.

Laboratorij v tej univerzi je točno analiziral, iz kakšnih atomov, elektronov in platonov je sestavljena ta ali ona beseda, ki pomeni tatvino in kako se k eni in drugi taki besedi postavijo paragraf in dokumentirana pravica...

Zavil se je v plašč, me pogledal in odšel, kakor da sploh nisva govorila. Ali pa je morda bolečina pri spominu na ženo in otroke, ki jih bo našel vse izstradane, vzrasla v njem v takšno bridkost, da je ni mogel več ustrahovati in je šel, da bi jo jaz ne videl?

»Faustrecht,« sem rekel z nemško besedo. »Skril si se v obleko civilizacije, in sedaj, tako skrit, si še okrutnejši kakor si bil, ko si hodil nag okrog in odkrito ropal človeštvo. Faustrecht, vključ vsemu, dolgo več ne boš gospodoval...«

Tiho sem šel po ulici in nisem čutil, da škripljem z zobmi. Zakaj, v prsih je razsajal pek...
*

plata železničkom osebju za povprečno 35%. Istim službenim nalogom diktiralo se je i ukidanje mesečnih plata strojovodjama i vozovodjama, koji su ove uživali 10 do 30 i više godina, a umjesto mesečnih plata diktiralo im se je »radne dnevnice«.

Svi napori, kako radničkih povjerenika tako i stručne organizacije USZJ, da se ovaj »službeni nalog« sistira, bili su uzaludni. A ujedno su svi napori, da se dužnosti i prava ovih železničara regulišu prema odredbama Zak. o željez. javnog saob., ostali bezuspješni. Jasno određuje Zak. o želj. jav. saobraćaja kao i Zak. o radnjama da moraju preduzeća pristupiti regulisanju dužnosti i prava, kao i sklapanju kolektivnog ugovora ali i pored svih zakonskih odredaba, da danas se ovim nije udovoljilo, jer ih preduzeće negira. Da se od strane preduzeća izigravaju zakonske odredbe, dokazuje i odgovor Centrale »Šipada« na intervenciju USZJ., koja je zamolila, da bi se pristupilo sklapanju kolektivnog ugovora odnosno regulisanju prava. Na ovaj zahtjev je preduzeće odgovorilo, da im je za sada nemoguće udovoljiti a da će to učiniti kad im poslovne prilike budu dozvoljavale.

Iz prednjeg odgovora vidi se, da je preduzeću od volje poštivati zakonske odredbe. Pored ovoga za prekovremeni rad železničkom osebju, neplaća se više kako je to zak. o zašt. radnika predviđeno, a opravdava se to time, da je telefonistima i skretničarima nagrada za

prekovremeni rad uračunata u dnevnicu. Čudnovat sistem, a čudnovat je iz razloga, što je baš to osebje plaćeno 20—25 Din na dan te ako se tome uračuna naplata za prekovremeni rad plaćeni su na sat Din 1.80, to je zaista lijepa i primjerna plata!

Za strojno i vozno osebje opravdava se da je plaćeno po pojedinim činidbama, analogno §§ 212 i 213 ZOR, a to imade samo osebje, koje vrši službu na pruzi sa javnim saobraćajem, dok je sve ostalo osebje, koje je zaposleno u šumskim krilima, plaćeno po satu te za prekovremeni rad nije plaćeno. I kad bi se tražilo objašnjenje vjeratno je da bi »Šipadovi« Pravnici i tu našli izlaza i dokazali, kako si nisu svjesni, da su se ogrešili o zakonske odredbe.

Higijenske prilike a naročito onih železničara, koji stanuju u barakama u šumi, veoma su loše. Upravo je strašno zaviriti u ove jazbine u jesensko i zimsko doba kad železničari dojdju pokisli i mokri i svi se zbiju u jednu prostoriju u kojoj spavaju, suše pokislo odjelo a ujedno im ova služi za kuhinju. Stanujući u ovakvim prostorijama jasno je da je i njihovo zdravstveno stanje loše.

Ovome svemu potrebno je da se i od strane mjerodavnih vlasti posveti više pažnje, pažnje koja bi išla za tim, da se radnici zaštite u granicama postojećih zakona. Železničari neka znaju da će sve nepravde biti moguće odkloniti, jedino njihovom vlastitom snagom, i jakim organizacijom. **Železničar.**

Dopisi.

JAVEN ŽELEZNIČARSKI SHOD NA JESENICAH.

V nedeđu 21. maja se je vršio na Jesenicah javen železničarski shod, ki ga je sklical Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije. Shod se je vršio v lokalu pri Mesarju in nabito poln salon je pokazal, da je bu ta shod zelo potreben. Zelo razveseljiv pojav je bilo lepo številno navzočih kovinarjev, ki so pokazali, da in položaj sodrugov železničarjev izredno zanima. Shodu je predsedoval s. Arih, glavni referat je pa imel s. Stanko. Poročal je predvsem o položaju železničarjev pri nas, zlasti o položaju železniških delavcev in dnevničarjev, katerih položaj se je v zadnjih — iahko se reče — desetih letih neprestano samo slabšal. Danes so ti železniški delavci skoro brez pravic in pravilnik, ki je nedavno izšel za nje, je izredno slab. Cesto se pa zaradi neorganiziranosti in neorientiranosti ne izvajajo niti določbe tega slabega pravilnika. Nezdostne mežde, brezplačni dopusti, velika naplačila za provizijski fond, okrnjena stalnost, nevačunavanje delavskih let v penzijo, nobena službena obleka, pobiranje raznih vsemogočih prispevkov po službenih prostorih in edinicah, šikane itd., itd., so blagoslov življenja našega železniškega delavca. Nato je poročal s. Stanko o delu Ujedinjenega saveza za železničarje, zatem pa o delu Zveze jug. železničarjev, katere predsednik je obenem tudi šef finančnega oddelka generalne direktije, ki mora skrbeti za čimboljšo prosperiteto železnice na eni strani, na drugi bi pa imel kot predsednik zveze skrbeti za čimvečje plače žel. personala. H koncu je s. Stanko pozval vse navzoče naj se organizirajo v Savezu in naj privedejo v Savez tudi vse svoje sodelavce, ker edino Savez je borbena organizacija. Zatem se je v debati oglasilo več prizadetih železniških delavcev, ki so poročali o svojih slabih razmerah. Zlasti je navzoče iznenadilo poročilo nekega delavca, ki je poročal, da ima mesečno 580 Din zaslužka, potem ima 100 Din odbitkov za bol. in pok. zavarovanje ter davek. S 480 Din mesečno mora živiti 6-člansko družino, za katero dobi nekaj nad 13 Din dnevno ozir. za člana nekaj nad 2 Din dnevno za vse! Zatem se je oglašil v imenu Saveza met. radnika Jug. na Jesenicah k besedi s. Toman, ki je v zelo lepih besedah poročal o delu kovinarjev, o njih zavednosti ter pozival železniške delavce, da naj se ravna po vzgledu kovinarjev, ki jim take razmere, kakor jih imajo železniški delavci, niso prav nič znane. Pozval je delavce, da naj obiskujejo kovinarske shode, da

se bomo medsebojno spoznali. Pozval je vse, da naj se pridružijo Savezu, in naj vedo, da ima vsakdo samo toliko pravic, kolikor ima moči. Dalje je spregovoril železniškimi delavcem tudi še s. Cvetko Kristan, ki je vzpodbujal navzoče, da naj opuste malodušnost in bojzljivost, ki je med njimi zdaj razširjena, naj dvignejo glave in se zavedo tega, kaj so. Izginejo naj ona neorientiranost, ono beganje in iskanje, ki je danes med železniškimi delavstvom, izgine naj medsebojno nezaupanje in denuncianstvo, ki bujno cveto na železnici. Delavstvo naj se organizira, nasloni naj se na svoje lastne in na sorodne organizacije in gre naj v borbo za svoje pravice. Glave pokonci in boj bo uspešen. — Zatem je bila soglasno sprejeta primerna resolucija Saveza, ki se tiče razmer delavstva in delavskega pravilnika. Pri raznoterostih je pa bil z zadovoljstvom pozdravljen predlog o ustanovitvi medstrokovnega odbora na Jesenicah, ki ga bo treba čimprej uveljaviti. Krog 5. ure popoldne je s. predsednik zaključil lepo uspeli shod. Sodrug železničari! Takih shodov bo na Jesenicah treba še več, da boste spoznali važnost in pomen svoje borbene organizacije Saveza železničarjev!

VIDEM-KRŠKO.

Komaj je bila za nami delavska konferenca v Zagrebu, že smo bili oblogodarjeni meseca maja progovni delavci z 8 dnevi brezplačnega dopusta, ker pač mislijo naši gospodje, da mi progovni delavci redukcije najlože prenesemo, ker smo itak navajeni stradati.

Značilno za postopek z delavci je dejstvo, da je bilo za delavske skupine točno predpisano, koliko šihov sme narediti, med tem, ko je za skupinovođe veljalo pravilo, da dela vse dni v mesecu, pa čeprav ni nobenega delavca na progi.

Obup je dosegel v delavskih družinah vrhunec, saj delavec ni zaslužil niti za davke, bolniško blagajno in starostno zavarovanje ter je za to delavstvo zahtevalo, da se energično nastopi proti redukcijam. Naša podružnica je sklicala shod za nedeljo dne 21. maja, ki je bil izredno dobro obiskan. Železničari iz celega Posavja so z discipliniranim nastopom dokazali, da se zanimajo za borbo za boljšanje položaja in je shod potekel brez vsakih incidentov, dasi so nekateri vročekrvneži, katerim se najbrže predobro godi, na vsak način skušali povzročiti incidente, saj so že na predvečer shoda pri belem dnevu trgali naše plakate. Prišli so tudi na shod, vendar so jih besede referenta tako odločno zadele, da se ni nikdo od njih

upal prijaviti k besedi in ovreči izvajanja referenta, marveč so jo tiho še pred koncem shoda eden za drugim popihali.

Neorganiziranim železničarjem pa je bil ta shod dobra šola, da so uvideli, kako potrebna je organizacija in za to ključemo: Vsi v Ujedinjeni savez železničarjev, da bo naša armada močnejša za dosego naših pravic.

DRAVOGRAD.

Tudi v naši podružnici se je vršil dobro obiskan shod, kateremu je prisostvovalo nad 80 železničarjev. Obravnavali smo težek položaj, v katerem se nahaja delavstvo, slabe strani novega delavskega pravilnika ter smo zaključili, da mora naš savez voditi odločno borbo za odpravo krivic in za to, da se bo tudi delavca smatralo za človeka, ki mu pristoja človeka primerno življenje, za to se mora ukiniti brezplačne dopuste in zasigurati eksistenčni minimum.

Referent je govoril vsem od srca ter je bil soglasen sklep vseh prisotnih, da je edino Savez železničarjev borbena železničarska organizacija, v kateri se morajo združiti prav vsi železničarski trpini, da dosežejo boljšo bodočnost.

PRAGERSKO.

Dne 11. junija se je vršilo javno železničarsko zborovanje na Pragerskem, ki je bilo zelo dobro obiskano. Referent centrale je v dveurnem izvajanju potrebno orisal položaj železničarjev, razvoj vseh redukcij in kako je prišlo do železničarjev nevdržnega stanja, na to pa je tudi pokazal pota, kako se na železnicah ne bi smelo gospodariti, ako se hoče zmanjšati deficite. Železničari so enodušno protestirali proti praksi, da se vse deficite prevali na delavstvo ter zahtevali, da se išče kritje drugje in ne razsipava po nepotrebnem državne imovine.

Shod je ponovno dokazal, da so železničari v Pragerskem v taboru saveza, da so pripravljeni boriti se za zboljšanje položaja in da ne bodo klonili nikdar pred grožnjami zvezarjev, ki groze s persekucijami, marveč, da bodo vztrajali v borbi do končne zmage.

ZALOG.

Shod naše podružnice se je vršil v Litiji in prisotnost skoraj 100 železničarjev dokazuje, da so železničari na naši progi izpregledali, da vodi malodušje in neorganiziranost v vedno slabši položaj in da ne smemo pričakovati pomoči od drugih, marveč da je pomoč le v nas samih.

Na shodu smo soglasno sprejeli sledečo resolucijo:

Delavstvo protestira proti sedanjemu načinu rešavanja posledic krize na železnici, katere mora skoraj 100% plačati delavstvo samo, ki je prišlo vsled tega z družinami vred v obupen položaj, kar velja zlasti za progovno delavstvo.

Delavstvo soglasno sprejme sklepe zagrebške konference za svoje ter zahteva, da se tudi delavsko vprašanje reši z izrednimi ukrepi. Zlasti zahteva, da se takoj ukinejo brezplačni dopusti, zasigura osemurni delovnik, ukine naknadne odtegljaje za penzijski fond ter odobri pravila Saveza železničarjev.

Delavstvo zahteva, da se najstrožje prepove vsako izrabljanje službenih položajev za agitacijo za kakršnakoli društva in organizacije, zlasti pa prepove nabiranje raznih prispevkov v službenih prostorih, ker delavske plače ne zadostujejo niti za najbornejšo prehrano družine.

Delavstvo zahteva, da se že končno enkrat izplača delavska diferenca iz leta 1923, ki je gotovo najstarejši dolg države napram uslužbencem ter da se se izda definitiven delavski pravilnik z sodelovanjem delavske strokovne organizacije.

IZ UREDNIŠTVA.

Vsled preobilice materiala smo morali danes izpustiti važno razpravo radi vračunanja dnevničarskih let in onih let, za katere je železničar plačal prispevke za starostno zavarovanje. To razpravo priobčimo v prihodnji številki. Ravno tako objavimo prihodnjič poročilo o intervencijah.

Mednarodni pregled

Zgled iz Švice.

Dne 28. maja se je vršilo v Švici ljudsko glasovanje, katerega so zahtevali socialisti, ko je švicarski parlament sklenil občutno redukcijo plač državnim nameščencem in železničarjem. Skoro 90% volilcev je glasovalo ter je bil predlog za redukcijo s 508.000 glasovi proti 409.000 odklonjen ter obdrže železničari nezmanjšane plače.

Značilno je to glasovanje, ker dokazuje, kako zastopajo ljudski zastopniki (poslanci) v parlamentu svoje volilce. Parlament je z veliko večino sklenil redukcije, a narod je te redukcije s pol milijona glasov zavrnil. Švicarski delavci so zopet enkrat dokazali, da ne bodo pustili, da bi si kapitalisti zbirali masne dobičke na račun delavskih plač in tudi kmečko ljudstvo je obsodilo politiko onih poslancev, ki so hoteli štediti ravno na račun delovnega ljudstva.

Sodrug, naj bo ta primer tudi za nas važen nauk.

Belgijske železnice sanirajo deficit po našem vzorcu.

Belgijski proračun je letos deficiten za 600 milijonov frankov ter je železniška uprava že s 1. majem odredila znižanje odškodnin za službena potovanja ter nekaterih stranskih prejemkov. Sedaj pa namerava znižati prejemke za povprečno 20% s tem, da bi znižala rodbinske in draginske doklade. Tedenški zaslužek progovnega delavca, ki znaša sedaj 46.20 frankov, to je 500.—dinarjev, naj bi znašal v bodoče le 36.50 frankov, to je 400.—Din odnosno mesečno 1700.—Din.

Plača profesionista z deset leti službe znaša sedaj tedensko 645.—Din. po redukciji pa naj bi znašala le 500.—Din.

Železničarska organizacija v Belgiji je na ta načrt rekla svoj: Ne.

Njemački železničari pod hitlerovim režimom.

Barbarstvo Hitler-fašističnega režima nije mimoišlo ni njemačke železničare. Ma da su njemačke železnice poduzete čisto privatno-pravnog karaktera, njeni upravljači poduzeli su i dopustili sve, da bi fašiziranje Njemačke čim prije uspelo. Svojom visokom sviješću i snagom svoje stručne organizacije priborili su si njemački železničari bolje zarade i stalnost u službi; oni su se za te svoje beneficije mnogo i požrtvovno borili i ljubomorno ih čuvali, ali fašistički režim sve je to sa njemu svojstvenom brutalnošću zgazio. Na osnovu Hitleru danog ovlašćenja, donjela je i železnička uprava »Uredbu«, po kojoj se svi železničari, koji su stupili u službu poslije 9. novembra 1918., otpuštaju, a svima ostalima oduzima se stalnost. I najstariji službenik može biti otpušten, ma da za to nikakvih službenih razloga nema. Drugim riječima: svaki železničar, koji nije fašist ili se ne klanja fašističkom bogu, može se naći na ulici, bez zarade i bez kruha.

Barbarstvo fašizma pogodilo je, dakle, njemačke železničare vrlo teško. Njihova nevolja je u toliko veća, jer su im fašističke bande oduzele i njihovu stručnu organizaciju i svu njenu imovinu. Nekoliko fašističkih bandita, praćenih oružanim plaćenicima, naturilo se organizaciji za vodje, a prave vodje, koje su železničari slobodnom voljom izabrali, strpani su u zatvore i zverski mučeni.

Historija društvenog razvoja nam pokazuje, da nikakva sila nije bila kadra zadržati oslobodilačku borbu radnog i siromašnog naroda. Ta borba može se samo na kratko vrijeme zagušiti. Njemački železničari kao i sav njemački narod skinuti će — prije ili kasnije — naturene mu okove fašizma i pobrnuti se, da ga za uvijek onemoguću. — Svojom brutalnošću njemački fašizam kopa si grob, iz kojeg mu više ne će biti ustajanja!

V NAJEM

dam novozgrajeno stanovanjsko hišico, obstoječo iz treh sob, veže, kuhinje, kleti, 100 m² za zelenjavo, 600 m² njive, 15 minut oddaljeno od železniške postaje Podnart-Kropa za mesečno najemnino Din 150.—. Informacije pri: Bertoneelj Matevž, kretnik — Lesce.